

מאוצרות הפרשה

אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא (לבד)

למלך אחד היו שנים בניו. הגדול היה רשע, והשני צדיק ובעל מעשים טובים, המלך לא רצה שהבן הגדול ימלך אחריו, אלא העדיף שהבן הקטן יהיה היורש שלו. לכן חיפש תרוץ איך לתת את המלוכה לבן השני דוקא. באחד הימים ערך המלך אספה גדולה של שרים והזמין אליה גם את שני הבנים, "אני חפץ למנות את היורש שימלוך אחרי לאחרי מותי", אמר המלך לבניו לעיני כל השרים. "המוכשר מביניכם, הוא יהיה יורש העצר. עכשיו אציג לפניכם שאלה קשה בחשבון, וגם אמר לכם מראש את הפתרון. עליכם לגלות באיזו דרך מגיעים אל הפתרון הזה, מי שיצליח לגלות זאת – הוא ימלוך אחריו!"

שני הבנים שמעו את השאלה ואת פתרונה, ומיד החלו לחשב ולבדוק כיצד מגיעים אל הפתרון הזה. הבן הגדול והרשע התחיל לחשב, אבל היו לו טעויות, כי השאלה היתה קשה מאוד. הפתרון שלו יצא שונה לגמרי מזה שנתן המלך. מכיון שהבן הזה היה גאותן, היה בטוח שהפתרון שלו הוא הנכון ואביו המלך טועה. הוא אמר לאביו בגאווה: "היתה לך טעות. הפתרון שאמרת איננו נכון! הפתרון האמיתי הוא זה שאליז הגעתי עכשיו!" גם לבן השני היו טעויות בחישוב השאלה הקשה, והוא לא הצליח להגיע לפתרון שנתן האב. אבל הוא – שהיה עניו מאוד – היה בטוח שהוא זה שטעה, ולא אביו החכם והנבון, ולכן ניסה לפתור שוב ושוב עד שהגיע לתשובה הנכונה.

מסביר בעל ה"אמרי חיים" מויזניץ: הקדוש ברוך הוא, האבא שלנו תמיד צודק. הפתרון הנכון של כל מה שקורה בעולם הוא לפי איך שה' מנהל את העניינים. ה' אמת ותורתו אמת, ואין עוד מלבדו. אלא מה? לפעמים בני האדם אינם מבינים את החשבונות של ה'. אבל הטעות אינה של ה', חלילה וחס. מי שהחשבונות שלו אינם מתאימים למה שהקב"ה התכוון, סימן שלו עצמו יש טעות.

יש אנשים שהאמונה שלהם חלשה. הם חושבים שהם החכמים. כאשר משהו לא מסתדר להם בחיים וזה מרגיז אותם – הם מתחילים לשאול שאלות על החשבונות של ה'. עלינו לזכור תמיד שה' אמת ואין עוד מלבדו, ואם אנחנו לא מבינים משהו זה מפני שאנחנו לא מסוגלים להבין. הפתרון האמיתי נמצא רק ביד ה'! (משכן שילה)

סוכה - כי כך צונו ה'

ישנה קושיא עצומה, המצריכה עיון: אין מצוה בתורה, שעשו בה צרוף של כל כך הרבה קולות, כמו מצות סוכה. אדם יושב בסוכה, יש חור במחיצה, היא איננה סגורה – לא נורא, יש דין "לבוד". המחיצה נחשבת כאילו היא סתומה. הסכך הכשה מרוחק מהדפנות? – לא נורא, יש דין "דופן עקומה". הדופן כאילו מתעקמת והרידה מגיעה לסכך. הדופן נמוכה ולא מגיעה לסכך, חלק מהגובה נשאר פתוח? – לא נורא, אומרים "גוד אסיק", והדופן כאילו עולה למעלה. אין לסוכה ארבע דפנות, גם לא שלש, יש לה בסך הכל שתי דפנות ועוד דופן שלישית ברוחב טפח? – לא נורא, ישנה הלכה למשה מסני שמספיק "שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח". הסכך מסוכך רק חמישים ואחד אחוים משטח הסוכה, כאשר בחלק משעות היום יש בה שמש,

ואדם יושב תחת השמש? – לא נורא, מכיון שסוף כל סוף, בשעה מסוימת, כשחמה בראש כל אדם, "צלתה מרובה מחמתה" – הסוכה כשרה. נראה, על פניו, שקיבצו והביאו את כל הקולות האפשריות אל מצוה אחת... ולא זו בלבד, אלא שאפשר לעשות את הדפנות של הסוכה מכל דבר, גם מרהיטים שראו ימים יפים יותר, ועתה הם בדרכם לאשפה, מדיקטים שבורים ואפילו מקרטונים, ולסוכך ניתן בפסלת גרן ויקב, והרי לך סוכה למהדרין... מכל אלו אדם בונה את הסוכה, והם מקבלים קדושה עליונה, אסור להשתמש בהם כמו קרבן! והנה, באותו חג עצמו, כשמוגיעים למצות ארבעת המינים, פתאום מחמירים בחומרות ע"ג חומרות. מחפשים בזוכית מגדלת אם אין נקודה זעירה שחורה על האתרוג. נקודה קטנה שכזו – יכולה לפסול את האתרוג. לא שמענו על שום פרי, מפרות ההדר, שמישהו מסתכל על העוקץ שלו... בלאו הכי אין מישהו שאוכל את העוקץ של התפוח... זה לא מענין אף אחד עם העוקץ נמצא או לא, רק באתרוג, אם נפל לו העוקץ – האתרוג פסול. ושוב נוטלים את הזוכית מגדלת להתבונן על חודו של הלולב, אם אין שם פתיחה זעירה, או שחלילה, נקטם קצה העלה במשהו זעיר, שלא ניתן לראותו בעין רגילה בלי להשתמש בהגדלה. מתבוננים, ושבים ומתבוננים, מודדים, ושבים ומודדים, אם שלשת העלים של ההדס, יוצאים בדיוק בקו אחד, "חוט המקיף", ואם הם לא יוצאים מאותו קו – ההדס פסול. מה קורה כאן? באותו חג עצמו אנחנו מתנהגים בהנהגות שונות שהן לכאורה תרתי דסתרי. מקילים מאוד במצוה אחת, ומחמירים מאוד במצוה השנייה, וישראל, עם קדושים, מוכנים להשקיע דמים מרובים ולקנות ארבעה מינים מהודרים, עם כל החומרות. מה ההבדל בין שתי המצוות הנוהגות באותו חג? מדוע במצות סוכה, מקילים, ובמצות ארבעת המינים, מחמירים? שמעתי על כך תרוץ נפלא: אם יגידו לבן אדם: "לך תגור במדבר. תסתדר שם בתוך איזהו אהל" – הוא לבטח ישלול את הרעיון. בשכלו הוא מבין שלא שייך להסתדר במדבר בלי תנאי מגורים הולמים. המדבר הוא מקום מסוכן, יש בו נחשים, ושאר מיני פורעניות. הוא לבטח יאמר, על פי הבנתו ושכלו: "כדי לגור במדבר צריך מינימום של בית, סגור ומוגן, ולא אהל רעוע!". סוד מצות סוכה הוא: שים את שכלך בצד! הקב"ה בעל הבית, והוא יגן עליך גם אם תדור באהל רעוע, בן שתי דפנות ושלישית אפילו טפח. גם באהל כזה תסתדר! אתה תראה שתסתדר גם במה שנראה לך לפי השכל שלך שלא תוכל להסתדר בו. גם אם הפרוץ מרובה, גם אם אין דפנות, גם כשאתה חשוף לאויר – ה' צלך, ושומר עליך בצל כנפיו הנאמנות.

כשמוגיעים למצות ארבעת המינים, ושכל האדם לא מבין מה האסון הגדול אם יש על קליפת האתרוג נקודה שחורה, ושכלו גם לא מבין את מי זה מענין אם נפל לאתרוג העוקץ, או מה זה משנה אם שלושת העלים של ההדס לא יוצאים ממש מאותו חוט המקיף – גם כאן אומרים לאדם: שים את שכלך בצד! תעשה את מה שהקב"ה אומר לך לעשות, בין אם השכל מבין, ובין אם אין הוא מבין! שומה על אדם לעשות את המצוות, כי כך צוה הקב"ה! אדם מקיים את המצוה במסירות ובדיקנות, ואת השכל שלו הוא שם בצד! (רבי נואל אלקרין, דורש טוב)

אתרוג מהודר, אבל פסול...

במשך שנים רבות היה רבי בן ציון פלמן זצ"ל נוסע לנוח בימי בין הזמנים (שבחודש אב) במושב "בית מאיר" הסמוך לירושלים. בקצה המושב התגורר אדם שגידל בחצר ביתו אתרוגים, והיה רבנו טורח בכל שנה והולך לביתו לחפש אם יש שם אתרוג יפה ומהודר. והנה אתרוג מרמז על הלב, וכשם שמדקדקים אחר אתרוג מהודר, כך ראוי וצריך להדר אף שלבו של אדם, יהיה נאה ומהודר בעבודת ה', בבין אדם למקום ובבין אדם לחברו. פעמים רבות, כשנשאל על כשרותו ורמת הידורו של אתרוג, לאחר שהשיב, היה אומר: "אבל לא לשכוח את העיקר - לקנות ולהשיג לב מהודר!". מעשה מופלא סיפר רבי משה קפלן שליט"א, שזכה ללמוד בחברותא עם הרב זצ"ל רבות בשנים: שנה אחת, באחד מימי חודש אלול, לאחר שסיימנו ללמוד, אמר לי רבנו כי יש לו בעבורי אתרוג יפה מאוד ומושלם בתכלית השלמות, אשר לא נראה כמותו שנים רבות. "אבל", הוסיף רבנו, "כיון שהוא כל כך מהודר, איני רוצה להביא את האתרוג לכולל, בכדי שאחרים לא יראו את זה ויקנאו, אלא בוא לביתי ואתן לך את האתרוג". ממשיך רבי משה ומספר: הגעתי לביתו של הרב, הרב הוציא מהקופסה אתרוג עטוף בפשתן, ובדחילו ורחימו פתח את הקופסה. הבטתי באתרוג והתפעלתי; כזה אתרוג באמת לא ראיתי מעודי... אבל, חשבתי בלבי, כזה אתרוג יפה - לא יתכן שיש לרב שני אתרוגים כאלו!, בוודאי רבנו מביא לי את האתרוג המהודר הזה, ולעצמו הוא מסתפק באתרוג פחות יפה ופחות מהודר... פניתי לרבנו ושאלתי איזה אתרוג יש לו, ורבנו עונה: לא, את האתרוג הזה ייחדתי בשבילך, אני מסודר כבר עם אתרוג אחר. הבנתי כי האתרוג הזה הוא יותר מהודר ויפה, וניסיתי להתנגד ולסרב, אבל רבנו היה החלטי בדעתו שהאתרוג הזה יהיה לי, ונתנו לי. והנה לפתע פונה אליי רבנו ולוחש באוזניי: "ר' משה, אל תברך על האתרוג הזה בסוכות". נבהלתי והתפלאתי; הרי על כזה אתרוג ודאי שראוי לברך בחג!. אך רבנו המשיך: "הוא מורכב!". נדהמתי; האתרוג מורכב?! א"כ מדוע הרב הביאו לי? ורבנו משיב ואומר: "רציתי ללמד אותך שלפעמים אדם נראה מבחוץ הדור ונאה, אבל בפנים הוא מורכב!" האדם יראה לעיניים ונראה לו שהאדם הזה שמתנהג כך הוא שלם בתכלית השלמות, אבל ה' יראה ללבב ואם הלב מורכב - אינו שווה כלום. "דחמנא ליבא בעי", עיקר הדגש בעבודת ה' הוא שהלב יהיה שלם, כמו שכתוב "ומצאתו את לבבו נאמן לפניך", אל תביט אל מראהו, אל תתפעל מחיצוניותו, העיקר תקפיד על הפנימיות, להיות מרוצה לפני השי"ת! (שלמים מציון).

פינת ההלכה

מי ישן בסוכה, האבא חולה קורונה, או הבנים שאינם חולים

שאלה: האבא חולה קורונה והוא מרגיש טוב, אלא שצריך להיות בכידוד, ויש להם רק סוכה אחת, מי ידחה מפני מי, האם כל המשפחה יאכלו בבית, ורק האבא יאכל בסוכה, כי הוא עיקר הבית. או שמא כל המשפחה יאכלו בסוכה, והאבא יאכל בבית, כי הוא חולה ובגללו אי אפשר לאכול בסוכה. והנה לגבי אכילה יש מקום לומר, שיתחלקו והאבא יאכל במהירות את הסעודה, ולאחר מכן יאכלו שאר בני המשפחה את האכילה. אלא שהשאלה היא בעיקר לגבי השינה, שיש לו כמה בחורים, שרוצים לישון בסוכה, האם האבא קודם, או שהבנים כיון שהם רבים, הם קודמים?

תשובה: והנה כתב במשנ"ב (סי' תרמ"א ס"ק כ"ד) מי שאין לו מקום לסוכה צריך להמציא לו מקום, ואולי בעניננו אם זה קודם סוכות, צריך לטרוח קודם סוכות, כדי לעשות שתי סוכות, או שישכור לו מקום שיוכל לעשות שם סוכה.

והנה נחלקו האחרונים אם צריך להוציא חומש ממונו כדי לבנות סוכה. ובפמ"ג (סי' תרמ"א ס"ק טו) נוטה לומר שאע"פ שזו מצות עשה חמורה שביטולה הוא בקום ועשה, בכל זאת יתכן שאפילו חומש נכסיו אינו צריך לבזבז, דתשבו כעין תדורו, וכל מה שעושה בדירה עושה בסוכה, עיין שם.

כמו כן אין אדם חייב לנסוע לעיר אחרת ולעזוב את ביתו כדי לקיים מצות סוכה, כמו שתושבי אנגליה אינם חייבים לעזוב את ביתם כדי לקיים מצות סוכה, למרות שיש שם גשם זמן רב. אבל אם זה כרוך רק בטרחה, בוודאי שחייב לטרוח בזה.

ובעיקר הנידון מי קודם האבא או הבנים, מסתבר שהאבא קודם, אף שהם רבים, והוא יחיד, מכל מקום הסוכה היא שלו, וחיך קודמים, ועל דרך משל, אם הם שלשה שהולכים במדבר, ויש לו מים שיספיק או לו, או לשנים אחרים, כי הוא צריך לשתות הרבה כדי להנצל, גם בזה אומרים חיך קודמים, גם לטובת רבים, והוא הדין האב לגבי בניו, כיון שזה ביתו הוא קודם. (הגרי"י זילברשטיין שליט"א, קובץ ווי העמודים)

הלך עם לולבו בשבת

שאלה: מעשה באחד שיצא עם לולבו בידו בשבת חוה"מ, שכנו הזכירו ששבת היום ולא נוטלים לולב, האם מותר לחזור הביתה עם לולבו או חייב להפילו מיד?

תשובה: לולב הדסים וערבות הם מוקצה מחמת גופו (רמ"א סי' תרנ"ח ב', משנ"ב סק"ג), אבל אתרוג מותר לטלטלו בשבת שראוי להריח (רמ"א שם ומשנ"ב סק"כ). ויש סוברים שגם האתרוג מוקצה מחמת חסרון כיס היות שאנו רגילים להקפיד ולא לטלטלו לצורך ריח (הליכות שלמה בשם הגרש"ז אויערבך זצ"ל, וספר שלמי יהודה בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל).

אולם בנד"ד כיון שכבר לקח את הלולב והאתרוג בידים, מותר להמשיך איתם ולהחזירם למקומם בביתו. (שעה"צ סי' תרנ"ד סק"ג בשם פמ"ג, ובכורי יעקב. ויש להעיר שמשמע מדברי המשנ"ב סי' ש"ח ס"ק י"ג בשם אחרונים שבמוקצה מחמת גופו לא מתירים להמשיך לטלטלו וע"ע משנ"ב סי' של"ט ס"ק י"ט לענין טלטול נרות, ובסי' תק"ו ס"ק כ"ט, לענין הפרשת חלה ועודה בידו, עיי"ש). (הגרי"א דינר שליט"א, גליון מים חיים)

חידה שבועית

מיהו האדם המריא האוכל לכתחילה חוץ לסוכה?

תשובה על חידה פור"ש: חג הסוכות (ל"א, י). תשובה לחידה: ערכם של בגדי הלבן שהיה לובש הכהן הגדול ביום הכיפורים עמד על 3000 דינרי זהב. שם הווכח: נתנאל ריונתן לב נ"י

מזל טוב

גני הדר: משפחות לויליכט - גולדשטיין להולדת הבת הנכדה הנינה משפחות הר אבן-קנן להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחות ולס לאירוסין הבן

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com